

Jü Carta San Pablota Jiojtekähui Jume Romanommehui

Pablota ámeu teboterim

1 ¹Ínapo Pablo, Jesucristota nésahui joame, apóstoltu iaahuaka núnuri. Jü tü nooki Diosta evangelio ín noknaké béchibone yeu púari.

²Dios ínel ä yáa rókaka nok-latukay, jauhuey naateka jume ä profeetam huämi, juka huépülsi huépo Diosta bétana ä jiojtekä pámani, ³ä Üusihua bétana, itom Señor Jesucristo, rey Davidtat yeu simlame. ⁴Huanäi Dios ä täyatebok; junéli tua Diosta ä Üusitukähui, úttiärata jípureka, Espíritupo huépülsi huépo áu ä nükä béchibo, entok kókkolam násuk ä jíabitekä béchibo. ⁵Jesucristota huámtä mabet-la juka kaa náksi tühuata apóstolimtu sáyuakä. Huanäite béja íkái síme ániapo anemmeu noknake, ä nésahui súaleka am yáanaké béchibo, ä téhuam jíba yöreka. ⁶Huámë násuku eme két áma näikiari, Jesucristota áttiamtu iaahuaka.

⁷Síme eme jume buere joära Romapo aneme, Diosta nákëhuim, Diosta nésahui huépulta bénasi

jíba joaka núnurim, jíapsi béchibo yeu púarim: Diosta kaa náksi tühua entok yánti jíapsihuame enchim béchibotunake, Dios itom Áchay bétana huéeme entok jü Señor Jesucristota bétana.

Pablota Romau nóiti péähui

⁸Kaita bát jee enchimmeu nokaka juka ín Diostane baisau báare, Jesucristota huám ámani enchim bétana nokhuamta. Béja símekut jíkkaij-ri, juka jáchin tüisi Diosta enchim súalëhui. ⁹Dios Áapo jüneiya, chíkti ín jíapsimak áa béchibo ín tekipanoähui, jü noki ä Üusi bétana huémta chíbejtia, entok Áapo két jüneiya, kaa chúkteka enchim béchibo oraciompo Diostau ín nokähui, Áaporikúu bíchaa.

¹⁰Áune ä nétane, áapo ínel éáteko nee ä máknake, ín áman huéenaké béchibo, entokne al-leaka áman yebijnake jum enchim anëhui.

¹¹Bueitukne tüisi enchim bít péiya, juka Diosta bétana ín mák-ri enchimmet ä chíbejtia báreka, juka enchim mabet-läu chë júne tútti enchim át jíapsinaké béchibo. ¹²Júnëlituk jü jáchin juka

Diosta enchim súalëhui huépülsi náu tahuanake, enchim béchïbo júne türinake entok ínapo júne al-leaka tahuanake, juka Diosta enchimmet yáakäu bíchaka.

¹³Íkái éntokem két jüneriapo yúmala, hermaanom, bürusine áman enchimneu huéé báreka eiyay, enchim násuk tekipanua báreka enchim ä bít iaaka, jáchin machisi juka Diosta ínomak anëhui, jume kaa judfom násuku júne két ánëli. Të én tájti obiachisi ínobia chätula, enchimneu ín huéenakëhui.

¹⁴Jume griegommehui entok kaa griegommehui, jume tüisi jita täyammehui entok jume kaa jíósia täyammehui, úttia ín ámeu noknakëhui, juka Diosta nooki.

¹⁵Júnëlem jüneiya, ínapo ál-lane béja läuti jëla áman ä noknake, juka bemela nokta Diosta bétana huémta enchimneu këtchi, Romapo joakammehui.

Jü evangeliota úttia

¹⁶Bueítuk íri noki bemela Diosta bétana huémtayi kanne áy tiihue, bueítuk íri Diosta úttiära, simeta béppa. Jábetaka junne ä súaleme áy jínëutunake, jume judíom bátchu, chúkula éntok jume griegom këtchi. ¹⁷Íri noki Diosta bétana bemelasi huéeme itom ä téjhua, jáchin Diosta bíchäpo kaita kulpaka itom tatahuähui: tua bát huëpo ä súalhuä pámani, entok júchi ä súalhuäpo huämi, juka jiojterita jiäpo bénasi: “Të jü lütüriata joaka jíápsame Diosta nokibet ä ea béchïbo jíápsita jípunake.”

Yoremta kaa tü jiápsakëhui

¹⁸Dios téhueka bétana ä ómtira bíttebo, jume sime Diosta béj-reka jíápsammehui, bueítuk jume yoremem kaa türik huéetuaka, jukam lütüriata kaa boojotua, juka kaa túramak náu ä kütiaka. ¹⁹Bempom huitti jüneiya, juka Diosta lütüria ják áman huëhui. Dios machisi ámeu áu yeu buj-la. ²⁰Bueítuk kálajkosi bíttu jiöbe, sime jita kara bíttume ímí ayukame Diosta áttiari: jü jíba béchïbo Diosta úttiära, entok jü Dios tua ájária jíba béchïbo jíápsame. Kálajkosi maachi, jü Diosta jáchinakëhui, ániata ä yáakäpo huämi. Huäri béchïbo, “katte Diosta bitcha”, ti júnem kara jiaahua. ²¹Júnëli Diosta tatäyalataka júnem, katim ä yöreka ä úttilek, ä Diostukä pámani, entokim kaa ä baisauhuek junne. Jü ili bem jita täyámakim emo buérialek; jü bem jíápsihua entok bem éäu jíba jo báarey. Huäri béchïbo bem éeri kaa machiriata jípureka taahuak. ²²Tüisi emo jita täyaleka, junëli éakasum kaa susuaka taahuak, ²³entokim juka Diosta lóoria kaa yuyujtumta kara bíttumta bem kóbapo yeu ä huíkeka ä yáuhuak, entokim ímí buíapo jometa bénasä yáuhuak. Huanärim huikitta bénasä yáalataka ä Dios tíiya, náikim guókekamta entok bakotta bénasi junne këtchi.

²⁴Huäri béchïbo jü Dios chücha máchiriau bíchaa am sákatuak, tiusi máchiraata bem yáa bárëu bícha; bem takahuam júne kaa

yöreka jájanam juënasi náu aayuk.
25 Jü Diosta lútüria ára nókichiata béchibom ä nakuliak; jüri ámeu chúppuk, ímí buíapo yáarítáu bem tochokteka ä yöreka entok ä úttileka, juka símeta yáalata júne yöri máchika; jüri Dios béja jíba yúu huásu-huásuktiapo jíápsaka yörihua. Júnentunake.

26 Huäri béchibo Dios tiusi machikuu am tójjak. Bem jáamuchim júne két täbuiasi emo nü táytek; jáamuchimtaka júnem jáamuchimmak emo náyotek.

27 Jume yoremem júne két ánëli, bem jáamuchim tójaka, áme bénasi oohuimmakim totö táytek, tiusi máchiraata náu joaka. Huäri béchibo bem takahuapo jüri ámeu yeu chúppuk, sékana böot bem kuaktekä béchibo.

28 Bempo béja juka Diosta omot yéchaka, kaitam Diostamak júneria báreka taahuak. Huanäi jü Dios béja am kóba rókotek, kaa huéchiasi jita am yáanakë béchibo am tójjak. **29** Jü kaa lútüriay símekut tápunika, kaa emo jub-lataka kíal náu anhuameyi, kaa tiurayi, tómi péé mukiyai, kaa yore jiokolihuumtayi, áapolaytu báaremmyai, yore súahuamtayi, náu nássuahuamtayi, ára nókichiayi entok áu íaahuamtayi.

30 Jábetachim kaa tüisi nooka, yorem júннаale; ílitchisi júnem kaa Diosta bétana nokhuamta jíkkaj báare; karam jotu; símeku bempo jíbatu báare; emom buérialé, kaa türík yáa báreka jíbam éiya; katim bem áchayim nok jíkkaja; **31** bem éäpom jíba an báare; katim emo

jünee johua; kaabetam nákke; námakakim jíapsek; kaabetam jiokolë. **32** Tüisim júneiya, Diosta jauhueeka juka bétte nokta ámet chúpanakëhui, juka kókkohuamta áme béchibo náikiatukähui, síme kaa türík joame béchibo; júnel taka júnem jíba ikärim símeta boojoria, entokim két ámemak al-leiya, íkái jita am joayo.

*Diosta yäura lutüria
yorem tat chúppe*

2 ¹ Huäri béchibo empo kaitachë jáhuiteka emo yeu huíknake, empo yoreme jábetaka junne. Empo täbuik sútuay emo yuktituame, täbuikut nokta chúpaka, émpë két emo béj-reka ayunake; éntoke két áa bénasi aane. ² Íkái te júneria: Dios áapo lútüriata jípureme bétte nokta ámet chúpanake, jume kaa ál-la machisi íkái símeta joammechi. ³ Én éntok empo, íkái jita joame entok nokta huatemet chúpame entok áme bénasi aneme, ¡kaibë ä guójanianake, juka Diosta yäurau enchi yeu kéchanakëhui! ⁴ ¿Jachë kia kaitapo emo ä bittua juka Diosta úttesi yore ä jiokolëhui? Tebe tiempota enchi mákka, enchi jíapsi kuakti íaaka, kaa bamsipo enchi huéria enchi jiokoleka. ¿Jukarë empo kaa júneria? ⁵ Të juka námakak em jíapsekä béchibo, karë emo jíapsi kuaktia junne; emochë náchá yétcha, juka Diosta ómtira; huäri béja emo béchibo kaa türínake júnaköri, juka taahuarita yúmako, Diosta bétte nokta ímí ániata béppa

chíbejtiahuako, entok ámani juka Diosta lutúria yeu machiako, júnakoy béja símem Diosta yáurau yeu am jábuaahuako. ⁶Ámani béja síme hueuhuëpulaka núnuhuakä béjtuana, jita bénak bem yáakäu bétana. ⁷Jíbapo béchibo jíapsihuamtam mabetnake, huame jíba tühuata joaka jíápsakame. Huamëi béja juka lóoriata jaria, entok Diosta bétana yórihuamta entok yü tütti jíapsihuamta. ⁸Të Diosta ómtira entok jü bétte noki ámeu ayunake, jume kaa báreka Diosta béj-reka jíápsammehui. Ímëri juka lútüriata kaa huáatiaka, kaa emo tóij báareme. ⁹Jiokot anhuame entok kókosi éehuame áme béchibotunake, síme jume yoremem kaa türik joammehui, jü judíota béchibo bátchu, huanäi jü griego kaa judíota béchibo kétchi. ¹⁰Të lóoria entok yórisi machika entok yánti jíapsihuame ayunake, jume tühuata joame béchibo, jü judíota béchibo bátchu, huanäi entok jü griego kaa judíota béchibo kétchi. ¹¹Bueítuk jü Dios kaabeta chë áma nákke; símem nánancha éria. ¹²Bueítuk síme juka Moiséjta ley kaa jípureka jiöbeka kaa tüisi ayukame, junëlim kaita leyta jípureka jiokot noki bétteka ámet chúpátunake; entok síme juka Moiséjta ley mámpo jípureka kaa ä já páman ayukame, jüri leyta béchibom két jum Diosta yáurau yeu tóijna. Huanäi noki béttesi ámet chúpátunake. ¹³Bueítuk katim tü yóremem juka Moiséjta ley bem jíkkajakä béchibo, ál-lam juka Moiséjta ley já páman

bem anë béchibo; jümëi júnen tü yóremem, Diosta bíchäpo. ¹⁴Maasu ëni jume kaa judíom, katim ä täya, juka Moiséjta ley. Júnentaka junne, bem jíápsipom ä jípуре, juka leyta bempom ä leyek. Íäri béchibo, juka leyta kaa täyaka junne, bempo béchibom ä jípуре, juka leyta. ¹⁵Jüri ley béja machisi ámet aayuk, bem jíápsimmet jiojтетaka. Huäri ínel bem jíápsipo ámeu nooka, jáchin juka leyta já páman bem ayunakëhui; entok juka tühuata bem am jonakëhui am téjhua, ¹⁶taahuata yúmako, juka Diosta ä yáurau am núnuko, Jesucristota huám áman juka yoremtem éhuil ayukamta yeu buíjhuayo. Íri bemela noki ín nokähui, Jesucristota bétana huéeme, áu chúpánake ín jákä Bénasi.

Jume judíom entok jü Moiséjta ley

¹⁷Én éntoko empo em judíotukä pámani, jü leytat jibë chäka, kaitat obisi éaka, huanäi éntoke Diostat emo úttile. ¹⁸Éntoke tüisi ä júneria, juka Diosta jak áman ä huáatiähui; leypo ayukamta éntoke tüisi ä majtiari; juka áma türik jíbe áma yeu púuhua. ¹⁹Yantelake kaitat jáchin éaka jume liliptimneu bát emo kéchálataka emo júne am huíksimë tíiya; jume kaa machiku anemehuë emo machiriä tíiya; ²⁰emoë am majtiä tíiya, jume kaita täyame, jáchin emo am ujúnakëhui, jume ili usimmehuë maejtro; símeta juka lútüriata leypo ayukamtë emo ä täya tíiya, jáchin ä órekähui. ²¹Huanäi empo

júkai joame, tattäbuim majtíame, ¿jatchiakasë empo kaa emo majtia? Empo chë ínel jinabakka: kaabetë ékbua nésahue; ¿empo éntok ékbua! ²²Empo chë ínel jiaahua: jubekame ö kunakame kaabe täbuimak entok jíapsinake. ¿Empo éntok em jubi täbuimak bäitattähua! Empo chë jume huate Diosim kaa emo súalë tíiya, kaabeta éntoke juka itom Dios béppa yörisi machi tíiya; ¿jatchiakasë júntuk tiöpopo ayukamta ékbua? ²³Empo leytat emo buérialame; jén éntoke juka leyta kóttiaka kaa ä jíä páman aneka, Diosta junneriatebo! ²⁴Huäri béchiibo ínel jiojteri: “Jume kaa judíom Diosta béj-reka nonoka, enchim junëli anë béchiibo.”

²⁵Türi judíotaka circuncisiónta jípureme, juka leyta nesahui joame; tē juka leyta nesahui kaa joame; jú judíotaka circuncisión kaitapo bénasi tahuanake. ²⁶Jümü huám huéiye, jú kaa áu circuncidarotalataka juka leyta nesahui joame, juka áu circuncidarotalamta bénasi tahuanake. ²⁷Tē hua takaapo kaa áu circuncidarotalataka juka leyta nesahui joame, áapo enchi sítuay yuktianake, bueítuk empo circuncidarotalataka juka leyta éä páman kaa aane. ²⁸Kaa tua judíopo näikiaripo yúmala, hua ä takaahuapo béppa jita át yáariari; júntentaka junne, kaa circuncisión jú jita takat yári. ²⁹Huä tua lútüriapo judío hua ä jíápsipo ä huéria, juka judíotuhuamta; entok jú circuncisión chë nésahueme jú

jíápsipo aayuk, kaa kía leetrata jíä pámani, ál-la Espírituta ä yáakä pámani. Kaa jábe yoreme ími buíapo jometaka ä yosire, tē áapo jú Dios ä útilnake.

3 ¹¿Jítasu júntuk áma téunake, seenu, ä judíotukä béchiibo? Jume circuncisiónta yáariarim, ¿jita tühuatasum áma bínnake? ²Tüisi juebenak tühuata; jáchin huéy junne yölatamak kaate, jume judíom. Maasu ëni tua lútüriapo, bempörim bétana huéiye, jú Diosta nooki. ³Jü kaa bem Diosta súalekä béchiibo, ¿jachu kaitapo ä tahuarianake jáni, juka Diosta itomak türiakähui? ⁴¿Ee! ¿Kaibu ínel huéenake! Ál-la Dios juka lútüriata huë páman jíba annake, jume yoremem ára nókichika jíápsay junne. Huäri béchiibo ínel jiojteri:

Em nokähui jáchin huéy júne jíba lútüriataka yeu huéenake; jábeta enchi nátuay junne, jíbe yölatata tatahua.

⁵Jü itom kaa tüisi anë Diosta lútüria jikau chatchätek, ¿jáchisute júntuk jiaunake? ¿Jachu Dios kaa tüisi ane jáni, itom yäura bíttuaka? (Kíane yoremta bénasi nooka.) ⁶¿Kaa júntentunake! Täbuiasä huéenakeyo, ¿jáchisu júntuk am yäura bíttebonake, jume ániat jíápsame?

⁷Tē jú ín ára nókichiy Diosta lútüria símek béppa jikau ä huéenakey, ¿jatchiaka júntuk ín kaa tühua béchiibo bétte noki ínot chúppe? ⁸Ä junëlitunakey, kaa tühuatate yáanake, tühuata itou yebijnakë béchiibo. Inëlim jiaahua,

jume nee nätuaka nokame,
 ínëlitukne täbuiasi huatem majtia.
 Ímëri nee nätuame bëtte noki
 ámet chúpise.

Kaabe tü yóreme ímí ániapo

⁹Huanäisu, ¿ëni? Ítapo jume
 judíom, ¿jachute bempörim béppa
 chë júne tühuata jajamla? Ëë;
 kaa junëli huéiye. Béjate huitti ä
 nok-la, jume judíom entok jume
 kaa judíom simetakam ímí buíapo
 juka kaa türik ayukamta úttiära
 bétuk huáttila. ¹⁰Bueítuk ínel
 jiojteri:

Kaabe, kía huépülaika junne,
 kaa lútula jiápsa;

¹¹kaabe tua juka jünee huamta
 kaa jípure.

Kaabe kía ä éäpo juka Diosta
 jariu báare.

¹²Simetaka juka böota öbiala;
 huépülaik bénasim kaita
 béchïbo tuttürikam tahuala;
 kaabe juka tühuata jo báare;
 kía huépülaka júne kaabe ják
 aane.

¹³Jü bem kutänauhua hua ánima
 mäari guójoria étaporita
 benna;

bem níniyim ára nókichiata
 nooka.

Bem tempo huáijhua éntokim
 juka áyakam jóuhuota
 ërialataka ä jípure;

¹⁴jü bem teni jü noki bëttesi
 jiamtay tápuni entok chibusi
 machikoayi.

¹⁵Jume bem guókim júne
 bamseka téttene, yoremta
 ójbo guötiaboka;

¹⁶jü bem kökosi ayunakëhui
 entok bem siroksi

tahuanakëhui, jum böot
 ámebia aayuk.

¹⁷Jauhuey júnem kaa juka yánti
 jiápsihumta täyak, jum bem
 böochi.

¹⁸Katim Diosta májhue, jauhuey
 junne.

¹⁹Tëte tüisi jüneiya, sime jü
 leyta nokähui, jume leyta bétuk
 jiápsammeu nooka, simem nok
 páttia báreka. Huanäi sime ánia
 Diosta bëtte noki bétuk kóm
 huáttinake. ²⁰Jünëli kaabe áu tü
 yóreme tíanake, Diosta bíchäpo,
 kía juka leyta jíä páman aneka.
 Bueítuk juka leyta béchïbote
 jüneiya, jita ínel kaa türiakähui,
 Diosta bíchäpo.

Diostatte eaka jínëutunakete

²¹Të ëni, Dios itou yeu ä
 buíj-la, juka Moiséjta ley kaa áma
 näikiaka, jáchin juka yoremta tü
 yóremtaka ä tahuanakëhui. Jü
 Moiséjta ley entok jume profetam
 júne ä nok-la, junëli ä huéenake
 tíaka: ²²jume Jesucristota
 súsualekame tü yóremtakam
 tatahua, Diosta bíchäpo. Ínëli
 kaabe áma yeu púari. ²³Kaa
 tühuata simem yáakä béchïbo,
 simetakam yeutana päkun
 tahuala, Diosta lóoriapo. ²⁴Kaitate
 béjtuaka tü yórempo näikiahuak,
 Cristo Jesústa huämi, kaa tühuata
 yáalataka junne. ²⁵Dios, Cristo
 Jesústa áma yeu púuhuak, ä ójbo
 ä guötianakë béchïbo entok junëli
 itom jiokorek. Én éntokte Diosta
 súsaleka juka yore jikori huamtate
 jajamnake. Dios ínëli itom ä
 bittebo báarey juka tü yórempo
 itom näikiahuäu juka kaa türik

bannaataka itom yáakäu át itom jìokori báreka. ²⁶Ímèchi taahuarimmet itou yä machiria báare, juka tü yórempo itom näikiähuähui. Júnèli Áapo lútula entok lútüriata áttiak; ínèli jume Cristota súaleme tü yórempo am näikia.

²⁷Én éntok jü yoreme, ¿jitaysu júntuk áu buérialinake, Diostau bíchaa? ¿Kaitapo taahua! ¿Jíta béchìbo? Kaibu juka Moiséjta ley nesahui itom yáakä béchìbo, jauhuey junne, ál-la itom Diosta súualekä béchìbo. ²⁸Ímì chúppe: Jü yoreme Diostat éaka tü yórempo ä näikiahua, të kaa juka ley nésauta ä yáakä béchìbo.

²⁹¿Jachu Dios jume judíommeu jíba Dios? ¿Jachu kaa jume kaa judíom két ä Diosek? Lútulay, jume kaa judíom két ä Diosek.

³⁰Bueituk Dios huépülay jíbba. Entok Áapo jume ä súaleme tü yórempo am näikia, jume circuncisiónta jípureme entok jume kaa ä jípureme. ³¹¿Huanäi itom ä súalè béchìbote juka leyta kaitapo johua? ¡Ée! Al-la Cristota itom súualekä béchìbote juka leyta chë júnete yúmalasi ä chuppa.

Abrahamta ejemplo

4 ¹Huanäisu, ¿jítasu jájamek jáni, jü Abraham itom bannaataka kateme áchayhuari? ²¿Jachu jü Abraham tü yóremetuk jáni, tühuata ä yáakä béchìbo? Júnèlituko jítay áu buériali máthi, të kaa Diosta bíchäpo. ³Bueituk ínel jìojteri: “Abrahamta, ä súalekä béchìbo,

Dios ä tutüreka ä bitchak.” ⁴Én éntok jü tekipanuakame kaa mikpo nanäikiahua, të ál-la ä huikiriahuäpo sisime, jü tékkil. ⁵Të juka kaa tekipanuakamta, kía ä súualekamta türipo ä tatahuaria. Júnèli Áapo Dios tü yórempo ä näikia, juka yoremta kaa türik yáakamta junne. ⁶Jü rey David két ä ettejoa, jáchin juka yoremta juka yúmalasi al-leehuamta jájammakèhui. Júkai béja jü Dios lútüriata ä yáakä bénasi ä mabeta, kaita tékilta jita ä yáatuakari. ⁷David ínel jiaahuak:

¡Yúmalasim al-leehuamta jípunake, huame bem kaa türi yáarim tuchariahuakame, entok bem kaa tühua yáarim lomti páttiriahuakame!

⁸¡Yúmalasi al-leehuamta jípure hua yoreme, jume ä kaa türi yáarim jü Señor kaitasi am tatahuariako!

⁹¿Jachu iri junèli huéeme, jü yúmalasi al-leehuamta jípuhuame jume emo circuncisiónta mák-lame béchìbo jíbba, ö jume kaa emo circuncisiónta yáarialame béchìbo kétchi? Bueituk ínel jiaula, juka Abrahamta ä súualekähui, jü Dios tüisi ä tahuariak kía junèli ä ayukä béchìbo. ¹⁰Të, ¿jauhueysu junèli ä näikiriahuak? ¿Jachu circuncisiónpo anakari, ö ketune kee circuncisiónta mákhuakari? Kee ä mákhuaka jü Dios tü yórempo ä näikiriak. ¹¹Chúkula béja Abraham circuncisiónta

yáariahauak, señahta Bénasi. Júkái señaakay, juka Diosta tü yórempo náikiatoka ä mabetak, ä súsualekä béchibo, ketune kee circuncisiónta mákhuakari. Júnéli béja síme ä áchayeka tahuanake, jume Diosta súaleme. Áneli Dios ímëi tü yóremempo am náikia, kaa circuncisiónta jípureka junne. ¹²Entok jume circuncisiónta jípureme ä áchayek, juka Abrahamta, circuncisiónta jípureka junne. Jíbam áapörík Diosta súalhuamta boojoria, hua jauhuey bát kateme kee circuncisiónta mabetakame Bénasi.

*Dios jíba ä yáanake,
juka ä yáa rókähui*

¹³Bueituk Dios Abrahamtamak ä yétchak, juka nokta, entok jume ä üusimmaki. Síme ániata am mák rókaka nookak. Të ì noki kaa leypo chúppe, ál-la tü yóremtaka Diosta súalhuäpo huämi. ¹⁴Jume leypo aneme ä jípureyo, juka ániata herenciapo, jü Diosta súalhuame kaitapo tatahua, entok jü Diosta yore mák rókähui junne, kaitapo tahuanake. ¹⁵Bueituk jü ley ómtirata huéria, juka kaa tüisi anemta béchibo; të juka kaita leyta ayukäpo, kaibu leyta béj-reka jíapsinake.

¹⁶Huäri béchibo, Diosta sualhuä páman huéiye, mikpo itom ä mabetnakë béchibo. Júnéli jü Diosta yore mák rókakähui kutti óreka tahuanake, síme jume chúkula kateme béchibo. Jü Diosta itom mák rókaka nok-lähui kaa kía jum leypo aneme béchibo

jíba, bueituk jume Diosta súaleka át boobíchaïhuime kétchi. Ímëi Diosta súsuale, Abrahamta Bénasi; huäri béchibo Abraham ítou áchaytaka taahuak, ¹⁷juka jiojterita jiäpo Bénasi: “Juebena génte ániapo anemmeune áchayriapo enchi kéchala.” Ìri ínel jü Dios Abrahamta súsualekähui; jüri béja ínel jume kókkolam júne jíabitetua, entok kaita jita ják órekamta júne áma ä ayuk tánake, áma ä ayuka Bénasi.

¹⁸Kaita jítoata ayukäpo ä súsualek, jü Abraham. Huanäi ä súsualekä páman áu yeu chúppek; junéli ayuka béja juebena génte ániapo anemmeune áchayhuaritaka taahuak, Diosta áu nokakä pámani: “Júnëlim ayuka béjam búrunake, jume em üusim.” ¹⁹Abraham tókti kaa kóm éaka, jíba Bénasi ä súsualek, abe cien huásukteka junne. Sara ä jubiahua junne béja kaa áasoay, bueituk béja jámyölatukay.

²⁰Abraham juka Diosta ä mák rókakäbet jíba huijjüték; kaa ä tárúk, juka Diostat ä jíápsekähui. Diosta jíba úttileka áapörík jíba lóoriata mákkak, ²¹entok tüisi jüneyay, Diosta juka símeta ä yáa rókäü ára áma yúmanakeihui. ²²Huäri béchibo Dios tü yórempo ä bitchak.

²³Én éntok kaa kía Abrahamta bétana nooka, ì jiojteri; ²⁴bueituk ito béchibo két ínel jiojteri. Itom két jíba mabeta, jü Dios, itom ä súsualekä béchibo, juka Jesústa kókkolam násuk jíabitetuakamta, juka itom Señor, ²⁵Áapo Jesús yoremem jujjuenam mámpo

tóijhuak, itom kaa tühua yáarim béchïbo. Huanäi mëhuakä jábabwek, itom tü yórempo tóij báreka.

Díostamak túlisi itom aneka jíapsähui entok tühuaata itou ä nüpähui

5 ¹Júnëli ítapo tü yórempo tahualataka, ito ä súalekä béchïbo, Díostamakte béja yánti jíapseka tahuala, itom Señor Jesucristota huami. ²Entokte két jíba áapörík béchïbo én ára áman kiimu, ä súsualekari jum Díosta yore jínëuläpo. Júmüte béja al-leaka kaitat jáchin éaka aane. Júnëlite ä jájamla; entokte Díostat huitti eaka át boobíchaihui, juka Díostamak itom jíapsinakëhui ä lóriapo. ³Entok kaa ïri jíbba, bueítuk kaa türík ito bétana huéy itom kókosi éäpo kétchi. Júmü júnente két ito jábele, entokte al-leaka ä mabeta, juka ítou huémta. Júnëate jü kaa türi ítou huéeme kaa huánti anhuamta itou nüpa. ⁴Jü kaa huánti anhuame éntok, júmüte ito täyanake, jáchin machisi Díostamak itom kutti anëhui. Ito kutti jabuek jünériasuk éntokte Díosta itom mák rókäü boobinnake. ⁵Huanäite béja kaitat jáchin éaka, kaabeta tihuekari át boobinnake. Bueítuk jü Díosta yore nákéhui béja síme itom jíapsipo tapuni. Juka Espíritu Santota éntok két itom mák-la. Jüri béja juka Díosta itom nákéhui itot chíbejtiala.

⁶Ítapo kara ito jinëuka tahuakay, tua tahuata yúmak Cristo ito béchïbo muukuk, jume

kaa túisi jíapsame jujúënam béchïbo. ⁷Kaibu bamseka senu yoreme täbui yoremta béchïbo áu mëtebo báanake. Jü tü yóremta béchïbo jamak kaibu áu mëtebo báanake; të senu yoremta úttesi tühuaata jita buéresi ä huikiriátek, jamak áa béchïbo áu mëtebo báanake. ⁸Të Díos ál-la tepa machisi itom ä bíttua, juka itom ä náké bétana, bueítuk ketune kaa túisi itom yóremtuko, Cristo ito béchïbo muukuk. ⁹Én éntok júchi Díos itom tü yóremtusuka, Cristota ojbo huami, chë júne itom jineünake, áapörík béchïbo, jü Díosta ómtiraa huéenakemta bétana. ¹⁰Bueítuk júnakoy ketune Díosta béj-reka itom aneyo, áute rúkteka áamak ito tütek, ä Úusihua kúrusit mukukä béchïbo. Én éntokte béja áamak aneka kaitat jálojteka, áamakte jíapsinake, jíbapo béchïbo. ¹¹Entok kaa kía ïri jíbba; Díostamakte két ito jábele, itom Señor Jesucristota béchïbo. Áapörík bétanate Díostamak ito türi tíaka al-leaka jíapsa.

Adán entok jü Cristo

¹²Júnëli huéeyo, huépul yoremta huám ámani, jü kaa türira ímí ániapo kibakek. Huanäi jü kaa tühua yáarita sáu kibakek, jü kókkohuame. Júnëli ayuka béja jü kókkohuame síme yoremmet siika, símem kaa türík am yáakä béchïbo. ¹³Ketune kee jee leyta äbo yepsayo, jáybusu jü kaa tühua yáari ayukay, ímí ániapo. Të jum kaita leyta ayukäpo, kaabe át áu guómtia,

juka kaa türik johuamtachi.

14Jü Adámpo naateka entok Moiséjta taahuarimmeu tájti, jü kókkohuame ál-la béja jáybusu huéiyey, jume géntem béppa; jume kaa tühuata yáakammet junne. Jíba ánëli huéiyey, eläposum kaa Diosta nésahui béj-rek, Adánta yáakä Bénasi. Iri äbo yebijnakemta nátuay.

15Të jü kaa tühua Adánta yáakähui kaa Diosta itom mikakäu béppa sikamta Bénasi óorek; bueituk jü huépülaik kaa tüisi ayukamta béchïbo juebénakam kókkok. Én éntok Dios tühuata itom mik-la, kaita béjhuaata itou ä aahuakä, huépul yoremta huám ámani. Áapo Jesucristo chë júne buéresi uyjori entok chë juebenammet tühuata nüpak. **16**Jü kaa tühua huépul yoremta yáakähui kaa Diosta itom mikakäu béppa sikamta Bénna. Bueituk Adán huépülsi nésauta béj-reka, juebenammeu juka kaa tühuata nüpak; të jü tühua Diosta yore mákame juebenam tü yórempo näikia, bem kaa tüisi aneipo junne. **17**Juka huépülaik juka Diosta nésahui kóttiakä béchïbo jü kókkohuame itom pereesotaka jípurey. Ánëli chë úttiapom nésahueka bemelasi jápsinake, huame kaita béjtuaka tü yórempo näikiahukame, huépul yoremta huämi, áapörik Jesucristota.

18Júnëli juka Adánta Diosta nésahui kaa yáakä béchïbo, Diosta bette nooki itot chüppuk, síme yorememmechi; ánëli kétéchi, juka Jesucristota huepülaik tüisi

huéchiasi ayukä béchïbo, síme ä susualekame lútula jápsihuápote näikiahuk, entokte jíbapo béchïbo jápsinake. **19**Bueituk juka huépul yoremta kaa Diosta nok jákkajakä béchïbo, jume juebénaka kaa lútula jápsihuápo näikiaritaka taahuak. Ánëli kétéchi, juka huépülaik Diosta nésahuekä páman ayukä béchïbo, jume juebénaka tü yórempo ayulataka tahuariana.

20Të jü ley nésahui ímï ániapo kibakek, juka yoremta kaa türi yáarim juebénasi búrusi am ayutua báreka. Të huanäi juka kaa tühuata juebénasi ayuko, Dios chë úttesi yore nákeka taahuak.

21Júnëli jü kaa tühua yári yorememmet uttéutuk, am kókkö iaaka. Ánëli kétéchi, jü tühua Diosta itom mikähui itot uttéutuk, itom tü yóremtu iaaka, entok itom ä mikaka, juka jíbapo béchïbo jápsihuamta, Jesucristota huám ámani, jü itom Señor.

*Béjate kókkola, jum
kaa türikun bícha*

6 **1**Én éntok, ¿jáchisute jiaunake? ¿Jachute kaa tüisi jápsinake jáni, juka Diosta tühuata áu yeu machirianakë béchïbo? **2**¡Ée! ¡Kaibu junëli huéenake! Ítapo béja kókkola jum kaa türikun bícha; ¿jáchisute júchi ára áma jápsinake, jum kaa türik násuku? **3**¿Jachem kaa júneyia, eme Cristo Jesústamak ruktilataka tahuala, áman béja batöhuaka? Júnëlite áamak kókkolamtaka taahuak. **4**Batöhuakate kókkok; huanäite

áapörimak mäataka taahuak. Én éntokte bemela jíapsihuamta jípureka ímí naa rejte, juka Cristota kókkolam násuk jíabitekä bénasi, jü ä Átchay tüisi machisi úttiärammeyí.

⁵Áamakte áu pitti ruktilataka kókkok, áapörík mukukäpo; alë bénasi jum kókkolam násuk ä jíabitekäpote áamak jotenake.

⁶Íkáite két júneria, jü bannaataka jáchin itom jíapsáihui, jü yorem öra tíame, áapo Cristotamak kúrusit poponhuakä muukuk, jü kaa tühua itot aneíhúi kóm jímmaataka tahuanakë béchíbo. Júnéli béja jü kaa tühua kaibu júchi itot nésaunake. ⁷Bueítuk jü mukukame béja búttiakata tahuanake; jü kaa tühua kaibu júchi át nésaunake. ⁸Ítapo Cristotamak kókkolamtuko, átte éiya, áamak jíba jíapsi béchíbo. ⁹Cristo béja kókkolam násuk jíabitesulataka, kaibu júchi muknake. Lútula huëpo, jü kókkohuame béja kaita áamak bí matchi. ¹⁰Bueítuk Cristo mukuka, séjtul jíbba muukuk, jum kaa türíkun bícha; ä jíapsái éntok, Diosta béchíbo jíapsaka taahuak. ¹¹Ánéli kétchi, eme kókkolam bénasem emo nüye, jum kaa türíkun bícha; Diosta béchíbo éntokem jíapsam bénasem emo nüye, itom Señor Cristo Jesústa huámi.

¹²Én éntokem emo suaya. Jü kaa tühua kaa emót nésaunake, enchim takaahuachi. Kaa enchim áman huíknake, jum kaa türíu bícha. ¹³Katem kaa türíku bíchaa ä tójja, juka enchim

takaahua, bueítuk íkái kaita juénak jo yúmala. Ál-lem Diostau bíchaa ä tójja, eme kókkolam násuk jíapsamta bénasi. Diosta mámpem ä tójja, enchim jita ára joähui, tua lútüriata joame.

¹⁴Én éntok jü kaa tühua kaa enchimet nésaunake; bueítukem kaa leyta hétuk jíapsa, ál-la Diosta yore náké hétuku.

*Tühuata entok lutüriata
jo báreka jíapsame*

¹⁵¿Huanáisu éni? ¿Arate kaa tühuata johua, kaa Moiséjta ley hétuk itom anë béchíbo, kía juka Diosta yore nákuhápo ito anë béchíbo? ¡Ée! ¡Kaibu türínake!

¹⁶¿Jachem kaa júneiya? Jábe junne jábetau tékilpo áu nénkako ä nésau jo báreka, íri junéli káttek. Juka kaa türík joáteko kókkohuáü bíchaa huéenake. Juka tühua lutüriata jíba jo bárétek éntok, jíbapo béchíbo jíapsínake. ¹⁷Të Diostem baisahue, kaa tühua tékiliu nénkitaka junne, chíkti enchim jíapsimak ä mabetaka at jáptek, jü Diosta hétana enchim mabet-latukábechi. ¹⁸Én éntok béja búttiataka jum kaa türíku enchim aneípo, jü lutüria tühuatahuem én chätulataka tekípanua.

¹⁹(Ímí buíapo jáchin jita huémata ettejhuamta bénasine enchimneu ä nooka, enchim ára át júnee machisi ámani.) Bannaatakem emo réutebok, kaa türíku bícha, juka chícha machik jita johuamta entok juka kaa tíuraata béchíbo. Én éntokem ánéli emo nénka, Diosta nésahui tühua jo báreka, enchim takaahua Diosta mámpo tójaka,

juka lutüriata huë páman jíba am báreka.

²⁰Eme kaa türiku bíchaa emo nénkilatuko, kíaalem kaitapo ä bitchay, jükä Diosta lütüria. ²¹Të, ¿jitasem áma téuhuak? Eme ínëli aneka éntokem bannaataka enchim jojosukaütay, enem béja áy tiihue. Bueítuk síme jüri kókkohuäu bíchaa jíba enchim huériay. ²²Të enem béja búttiataka aane, jum kaa türik jita enchim joaka jíapsaïpo. Énem béja Diosta nésahui jíba johua. Én éntokem santomtaka jíapsinake, éntokem juka yü jíapsihuamta jípunake. ²³Bueítuk jü kaa türik joame muknake; ínëli béjtuataka tahuanake. Të jü tühua Diosta yore mikähui, jüri jíbapo béchïbo jíapsihuame, Cristo Jesús itom Señorta huämi.

*Emo jubiahuakapo bénasi óorek,
jü Diostamak anhuame*

7 ¹¿Jachem kaa jüneiya, eme hermaanom? Bueítuk juka leyta täyammakne nooka. Jü ley juka yoremta jíapsaü núkisi át nésahue. ²Bueítuk jü jámut kunakame jü leyta béchïbo yoremтамak súmatataka jíapsa, juka ä kunahua jíapsaü núkisi. Të juka ä kunahua mukuko, huanäi béja áapo búttiataka tahuanake, jü emo jubiahuamta ley bétana. ³Júnëli béja, ä kunahua jíapsayo täbui yoremтамak jíapsi táyteko, juka emo jubiahuamta ley öbialataka tatahua. Të juka ä kunahua mukuk, búttiataka tahuanake, júchi täbuik kunakätek junne, kaibu juka

emo jubiahuamta ley öbialataka tahuanake.

⁴Júnëli kétchi eme, ín hermaanom, jü Cristotau rúkteka jum leytau bichem kókkola, täbuimak chätu béchïbo, hua kókkolam násuk jíabitekamtamaki. Én éntok síme juka tühua itom joähui, Diosta béchïbote ä yáanake. ⁵Bannaataka kaa tühuaipo jíapsaka, jü ley juka kaa türik itot ayukamta itot ä bússak. Huanäite kókkohuamta áma téuhuak, juka kaa türik joaka. ⁶Të énte leyta bétana búttiari. Jü leyta béchïbote kókkola, bueítuk iri áa bétuk itom jípurey. Énte béja búttiataka juka Diosta nésahui johua. Én éntokte juka bemela Espíritu ley nésauta jonake, te kaa juka ley örata leetra jíä pámani.

Jü kaa tühua inot ayukame

⁷¿Jáchisute éntok én jiaunake? ¿Jachu jü ley kaa tühua huéria? ¿Ée! Kaa junëli huéiye. Júneltuko junne, ínapo kaibu jünee éiyey, jita kaa türiakähui leyta béchïbotakane béja jüneiak. Juka jita ukulhuamta kaa türiakai júnene kaa jüneria éiyey, juka leyta kaa ínel jiayo: “Katë kaa em áttia ukulnake.” ⁸Jümü béja áu jaatiak jü kaa tühua junëli ä jíapo juka leyta nésahuekähui, símeta juka ukulhuamta ínot ayukamta machisi yeu ä teekak. Bueítuk juka leyta kaita ayukäpo, jü kaa tühua mukilatataka taahua. ⁹Ínapo kanne juka leyta jüneriaka ím aaney, entokne jíapsay. Të juka Diosta nésahui yepsako, jü kaa

tühua ínot ayukame jíabitek. Huanäi ínapo muukuk. ¹⁰Ínëline jünëak: hua nésahui jíapsita nee mák éaihui, juka ín áy muknakeü ínou nüpak. ¹¹Bueítuk jü kaa tühua, jü Diosta ley nésahuit jáhuiteka, nee bätähuak. Huanäi jüri ley nésahuiy nee mäek.

¹²Huitti nokhuäpo jü ley türi, entok jume Diosta nésahuim júne úttesi yörisi maachi, huéhiasim jiaahua, entokim lütüria. ¹³Huanäisu, ¿jü türika juka kókkohuamta sep ínou nüpak? ¡Ee! ¡Kaa junëli! Të jü kaa türira áu bíttebo báreka áu kaa türiakähui tua lutüriapo, juka kókkohuamta ínou nüpak, juka leytat mámaj türikut jáhuiteka. Huanäi junëli ayuka, jü Diosta nésau pámani, machisi bíttuka taahuak, jáchin úttesi kaa ä türiakähui juka kaa tühua.

¹⁴Jüneate, juka leyta Diosta bétana huéhui. Ínapo éntok ímí buíapo kía yeu yoremtula, kaa türikuu nénkiritaka. ¹⁵Bueítuk jü ín joähui, kanne át jüneiya. Juka ín jo bárëune kaa johua. Juka ín kujteriäu, júkäsune johua. ¹⁶Bueítuk juka kaa ín jo bárëu joäteko, huanäinä jehuiteria, juka leyta türiakähui. ¹⁷Inentaka huákäine ínapo kaa johua. Jü kaa türira ínot ayukame, jüri nee ä jotua. ¹⁸Bueítukne jüneiya ínochi, jü tühua ín huáatiäu kaa ínot ayka. Bueítukne tühua yáa báreka, kara áma yúmaka tatahua. ¹⁹Bueítuk juka türik ín yáa barëhui, kannä johua; juka kaa türik ín kaa yáa bárëhui, júkái ál-lane johua. ²⁰Ínapo juka ín kaa yáa bárëu joäteko, kanne

ínapo ä johua; jü kaa tühua ínot aneme, jüri ínel nee antua.

²¹Të ínapo tühua yáa báreka junne, iri ley ínobia cháchätu, jü kaa tühua ínot ayukame. ²²In jíápsipone ä musäüle, juka Diosta ley, ²³tëne täbuik leyta két ínot ayukamta bitcha. Jüri béja juka leyta ín kóba súarapo jípurëhui, ä béj-reka huerama. Huanäi nee yúyüuka nee pereesoteka nee huéhueria, jum kaa türi leyta ín takaahuat ayukäu lül-la.

²⁴¡Tepane jikot aneka ímí jíápsa! ¿Jábesu áma nee yeu huíknake jáni, íkái ín takaahua mukiapo anemta? ²⁵Diostane baisauhue, Jesucristo itom Señorta béchibotaka béjane át jünéaka taahuak. Kaita éntok boobíchaka Diosta nésahuine jopo yúmala, të ín yoremtukäpo ámani, juka kaa tühua ley nee jo iaaka ínomak nássua, jü ín takaahua.

Jü Espíritu Santopo jíapsihuame

8 ¹Én ál-la béja, kaybu jábe am yäurau bíttuanake, jita kaa türik am yáakä bétana am nätuakari, jume Cristo Jesústat aneme, jume kaa huakajpo jíba jíápsame, ál-la Espíritu Santopo jíbba. ²Bueítuk jü Espíritupo ley jíapsita yore mákame Cristo Jesústat nee jínëula, juka kaa türik leyta bétana entok juka kókkohuam leyta bétana. ³Bueítuk Moiséjta ley tókti kara ä joaka tatahuay, yoremta kaa úttiakä béchibo. Të jü Dios ál-la ä yáuhua; ä Üsuhua äbo bíttuaka, yoremsi ä yáakari huakas sánkota ä mákkak. Ínëli áu huémta

násuku, jü kaa türikut bétte nokta chúppak. ⁴Juka leyta lútúria itot chúp iaaka ínel yeu siika, kaa nápat huakajta jo barëu itom johuahui, ál-la juka Espírituta éäpo ámani.

⁵Bueituk jume huakajpo aneme ímí buíapo jita ayukamtat jíbam éaka jíápsa; jume Espiritu Santopo aneme éntok, Espiritu Santopo huémta jíbba. ⁶Bueituk jum huakajpo jíba jíápsihuame át kókkohuamta huéria; të jü Espiritupo anhuame jíápsi jíbba, entok yánti jíápsihuame. ⁷Jü huakajtat jíba éame Diosta béj-reka huéiye. Jüri síme, bueituk kaibu jü Diosta ley bétuk äu núnake, entok jauhuey júne kaibu áma yúmanake; ⁸entok jume huakajpo jíba aneka jíápsi báareme karam Diosta huáatiäu johua.

⁹Të eme katem nápat huakajpo jíápsa; Diosta Espiritupem jíápsa. Jü Cristota Espiritu kaa at jípureme, Cristo kaa ä áttiak.

¹⁰Jü enchim takahua mukila, jü kaa tühuata béchïbo; të Cristo enchimmet jíápsätek, jü enchim espiritu jíápsa Diosta bétana tü éehuamta béchïbo. ¹¹Huä Diosta Espiritu Jesússta kókkolam násuk jíabitetuakame enchimmet anëteko, huäri júchi két enchim takahuam tóboktianake, am kókkolamtuk junne, hua Diosta Espiritu enchimmet anemtayi.

¹²Junëli huéiye, hermaanom, íkäite én joaka jíápsipo yúmala; katte kía jájana jíápsinake, itom huakajta éäü jíba joaka. ¹³Eme kía juka huakajta éä páman

jíba jíápsäteko, kókkonakeem. Të Espiritut Santota éä páman jíápsäteko, juka huakajta éäü mäako, jíápsitem jípunake.

¹⁴Bueituk síme jü Diosta Espirituta éä páman kateme, ímëi béja jume Diosta úusim. ¹⁵Katem tékilpo nénkirita bénasi emo ínnëa, májhueka náhuisi éakari. Tua úusipem näikiari, Diosta úusim bénasem emo nüye. Huäri béchïbote kaitat jáchin éaka áu chaynake, ínel jíaka: “Itom Páa, itom nákeme.” ¹⁶Jüri Diosta Espiritu jü itom espíritummak chätuka kálajkosi itom ä máknake, juka jünee huamta itom Diosta úusimtukähui.

¹⁷Ítapo Diosta úusimtuko, Diosta áttearite átteak; entok símeta ä jípurëumaki ítapote ä átteak. Ä Úusi Jesucristotamakte náu ä jípure. Áapörík jiokot anekäü bénasite ítapo két áamak jiokot anëteko, áman ä lóoriaute áamak annake.

¹⁸Senu huémtane két áma bitcha: síme ímí én itom jiokot anëhui kia kaita juka itom jípunakëhui, karate áu ä cháiya, juka lóoriata Diosta itom máknakëhui. ¹⁹Síme ímí buíapo yáataka ayukame béja ä boobícháihui, juka ímí huéenakemta, jume tua áma yeu púarim Diosta úusimtaka tahuanakëhui. ²⁰Bueituk yáataka ímí ayukame kaa türík béchïbo nasontuk; iri kaa áapörík éäpo junëli aayuk, ál-la hua Diosta éäpo, të két tülisi ä yáatunakeu boobíchaka taahuak, ²¹bueituk símeta kaa ál-la machisi

anhuaamta ímí ániapo kaitasi yáatunake; junéli béja jü buía júne két ä jípunake, juka tühuata ímí huéenakemta, jume Diosta üusimmaki. ²²Jüneate jü ímí buíapo ayuka jíápsame jámutta asoa báreka huantë bénasi buaana; ²³entok itapo kétchi, juka Espíritu Santota teboterita bénasi ä jípureme, kette ä boobícháihui, juka taahuarita yúmako juka lóoriata itom jípunakëhui, buanakate ulut éiya huáijhua itom jíápsipo, jum itom takaahuapo itom yeu huíkeka, täbui takaahuata jípu báreka. ²⁴Júnéli huaka taahuarita boobíchakate jínëutaka tahuala. Të jü jita boobít-huame kee jee bíttu. Të senu jita bíтчäteko, ¿jita béchĩbosute ä boobinnake? ²⁵Të juka kaa itom bíchähui, júkái ál-late yebij boobinnake; yánti anekate ä bobitcha, jum jita yebij boobít-huäpo.

²⁶Júnéli kétchi jü Espíritu Santo itom úttia lütëpo itom ania; jáchin juka Diostau itom nétannakëhui, áapo jü itom espíritu juka itom nokäu áu buísse, jíápsipo buanaka entok teniai kara téhuatumta nokaka. ²⁷Të jü Dios itom jíápsipo ayukamta jüneriame át jüneiya jita juka Espíritu Santota huáatiähui, bueítuk tua juka Diosta ito béchĩbo huáatiäu jíba áu noknake, jume santosi jíápsame béchĩbo.

Yölataka áma yeu kathuame

²⁸Jüneate jume Diosta nákeme, síme jü ámeu ayunakeme bem tühua béchĩbo ámeu huéenake,

huame áapörík éä páman núnurim. ²⁹Jume tua bannaataka Áapörík täyakähui, íméi két yuktiak, ä Üusi bénaaka am tahuanakë béchĩbo, Áapörík chë yaura nesauta ä jípunakë béchĩbo, síme ä súaleme násuku. Yörihuakä ä tahuaria báreka. ³⁰Jume jauhuey naateka ä yuktiakähui, íméi két núnnuk. Jume ä núnuakai éntok, Diosta bíchäpo kaita kulpaka am tahuariak, entokim Diosta lóoriapo jiasinake.

³¹Ía bétanasu, ¿jáchisute jiaunake jáni? Diosta itomaktuko, ¿jábesu itom béj-reka huée báanake? ³²Juka ä Üusihua júne kaa ito béchĩbo beutirek, ál-la ito béchĩbo ä tójjak ä mënä béchĩbo. ¿Jatchiakasu kaa áamak itom ä máknake jáni, juka símeta ä jípurehui? ³³¿Jábesu két jume yeu ä púakähui nätua? Dios ä súaleme kaita kúlpakame tóttaja. ³⁴¿Jábesu bétte nokta ámet chúppa? Jesucristo jü mukukame, entok két jü kókkolam násuk jíabitekame, entok két jü Diosta bátam bétana kátekame, entok két jü íto béchĩbo Diostau nokame. ³⁵¿Jábesu itom ä úhuaanake, juka Cristota nákeka itom ä yörehui? ¿Itom jìokot anëhui, ö Cristota béchĩbo kaa tüisi itom bíthuähui, ö tébaa, ö kaa itom sánkokähui, ö jínhua machisi huéeme, ö kúchirim jáni? ³⁶Ä jìojteripo bénasi:

Yü túttite emo béchĩbo kókkö;
kabaram súa báahuäpo
bénasite ímí jípuhua.

³⁷Júnéli itou ä huéy junne, jíbate yölataka áma yeu kannake,

hua itom nákeka ito béchïbo mukukamta huam ámani. ³⁸Huári béchïbo huitti jünéakane ínel enchimmeu nooka: Jü itom kókkonakeu junne, jü íneli jìokot aneka jíapsihuame junne, ángelesim junne, kaa machikuu jita ayuka yore máujtuame junne, én ímï ayukame junne, jü itou yebijnakeme junne, ³⁹jü met jikat ayukame junne, jü bétukun kóm ayukame junne, kaita ímï yáataka ayukame junne itom náikimtenake, juka Diosta nákeka itom ä huáatiähui, jü Cristo Jesús itom Señortachi.

Israelta yoremem yeu púahuakähui

9 ¹Ínapo Cristopo lutüriatane nooka, kanne áranokïchi, jü Espíritu Santo, kaa nee ä taktiria íkai ín ä noknakëhui, ²úttesine jíápsipo kókosi siroka kaa chuktekane ín jíápsipo ä innëa juka huantiriata. ³Kia nee bette nokta inot chupatuna béchïbo júne ino toij eiyey, ö Cristotau mekka aneka, íneli ayükatek jume ín huahuajim jinëukáteko, jume ínomak joomem huakajpo, áchayhuariapo. ⁴Israelta géntempom joome; Diosta úusimpom náikiari; Diosta símek béppa ujyória; entok ámemak nokta yéchala, juka Moiséjta ley yáakame; ä jìojteka ámeau ä teekak, áahuim tónnommea jápteka ä yörila, entok Áapo yún jita am mák rókaka nok-la. ⁵Jume bat kateme Abrahampo naateka bem huahuajim; jümëi éntok, juka bem ójbotam huéria. Jü Cristo jümü áman ímï yepsak. Huanäi Áapo Diostaka símeta béppa

nésahue, síme huásu-huásuktiata yörihuaka jípuhua. Júneltunake.

⁶“Jü Diosta nokakäu kaa áma yuuma”, tite kara jiaahua; bueítuk jume Israelta usiarim, katim síme Israelpo joome. ⁷Entok jume Abrahamta ójbopo yeu sákalamtaka junne, katim símetaka tua Abrahamta úusim. Dios Abrahamtau ínel jiaahuak: “Isaacta huam ámanë am jípunake, jume em úusim.” ⁸Íri ájária, kaa jume áchayhuariapo usiarim ínel jume tua Diosta úusim; áapo Dios Abrahamta usita huépülaik usipo mák rókaka nookak. Huári usiarita bétana yeu tómtilame, ímëi áma náikiari.

⁹Íri ínel chúkula yáa báahuaka nokhuakame, Abrahamtahui: “Huámëi taahuarimmechi ínapo yebijnake; huanäi Sara ili outa asoanake.”

¹⁰Entok kaa íri jíbba; jü Rebeca két itom átchay Isaacta bétana asoa báreka taahuak.

¹¹Ketunem kee jee yeu tómtey, türik entok juënak júnem kee yáuhuy, juka Diosta ä huáatiä pámani, jábeta áma yeu ä púa bárëu yeu ä púanakëhui. Júnëli júkai huénaکہ béchïbo, ínel yeu chúppuk, kaa juka jita ä yáakä béchïbo, ál-la áapörík ä yuktiakä béchïbo. ¹²Ínel áu jíayhuak: “Jü kësami juka chúkula huémta nésahui jonake.” ¹³Ä jìojteripo bénasi: “Juka Jacobtane nákkek Esáuta entok kaa huaatiak.”

¹⁴¿Jáchisute jiaunake jáni?

¿Jachu Dios kaa lütüriata johua?

¡Ée! Kaa junëli. ¹⁵Bueítuk

Moiséjtau ínel jiaahuak: “Jábetau

tühuata ín yáa bárëune tühuata yáanake; juka ín jiokoli bárëune jiokolinake.” ¹⁶Júnëli béja kaa jü ínel éamtahui, jü búitemta béchïbo júne ëe, hua tühua Diosta jábetau yáa barëhui, jóähui ä yáanake, juka tühuata. ¹⁷Bueituk jïojteripo: “Jü Dios jü Egiptopo rey Faraóntau ínel jiaahua: Ínapone reysi enchi yáala sime Egiptopo, juka yáura uttiára ín jipureü emót bíttebo báreka, jume ín téhuam sime bufárat am täyatebö béchïbo.” ¹⁸Júnëli béja jü Dios jábeta ä jiokoli bárëu jiokolinake, entok senuk jíapsita námakasi ä yáaria bárëtek junne, námakasi ä yáarianake.

¹⁹Të empo jámak ínel inou jiaahua: “¿Jatchiakasu jüntuk juka yoremta nätua? Bueituk, ¿jábesu két ä táktirianake, juka Diosta yáa bárëhui?” ²⁰Empo yóremtaka, ¿jábesäe, juka Diosta téjhua béchïbo? ¿Jachu jü sótöri juka ä yáakamtau ínel jiaunake? “¿Jatchiakasë júneli nee yáuhuak?” ²¹Jachu jü babuta tekípanuame kaa úttiata jipure jáni, jü babuta béppa. Jü senu baabu kittiaripo huepul basota újyoriapo sayhuamta ay au úttil béchïibo ä yáanakëhui, tábuik entok jayti machika jita ama huattia béchïbo.

²²Jü Dios itou yeu ä buj járeka juka ä omtëhui entok juka ä úttiára, tebesi tiempota am mákkak, jume kaa huéchiasi aneme. Huári béchïbom lütiana. ²³Huanäi éntok juka símek béppa ujyorik ä bíttebo báreka, itom jiokoleka bannaataka itom yeu

púuhuak, itom áamak annakë béchïbo. ²⁴Én éntok itom núnula, juka Diosta yore jiokoriläu jájamlame, të kaa gente Israelta joome násuk jíbba, ál-la génte kaa judíom ániapo anemmeu násuk kétchi. ²⁵Jum profeta Oseasta jïojtekäpo két ínel jiaahua:

In pueblo tine ä téhuaanake, juka jauhuey júne kaa ín pueblotahui, entok juka pueblota kaa nákhuaamtane nákhua tíanake.

²⁶Entok jum bem tejhuaripo: “Emëe katem ín gentem”, jümürim Dios jíapsamta úsim ti tehuaana.

²⁷Isaías profeta két chay nókaka ínel jiaahua: “Israelta gente bétana. Eläposum sëeta Bénasi juebénaka aane, jü Israelta pueblo, ili ama yeu bílame jíba áma jínëutunake. ²⁸Bueituk jü Señor ä nokakäu yáanake, síme ániata béppa, lútula huëpo, entok láutipo.” ²⁹Bannaataka profeta Isaíasta jiauläpo:

Jü Señor úttiata jípureme kaabeta ímí ä tahuariako, pueblo Sodooma entok Gomorrata pueblota Bénasite tahua éiyey.

Jü lütüría ä súalhuäpo huám mabethuame

³⁰Huanäi, ¿jáchisute jiaunake? Jume kaa judíom kaa Diosta sáu katemesu ä jájamek juka lütüríata. Huanärím kaa culpaka tahuariahuak, kia bem ä súsualekä béchïbo. ³¹Jü Israel éntok jü leytat jíba jíapsekaíhui,

kaa ä jájamek. ³²¿Jatchiakasum jumei kaa ä jájamek? Bueituk bempo juka jita bem jóäbet jíbam éiyay. Jü téta áme bia órekamtachim téitek. ³³Ä jiojteri bénasi:

Béjem ä bitcha, ínapone jum pueblo Siónpa Israelta hueramá böochi, juka tétatane áme bia yétcha; entok téta bueru ay huattihuame; jume ä súaleme; kaybum tiasi tahuanake.

10 ¹Hermaanom, jiápsipo ín huáatiähui oraciompo nokaka Diostaune ä áahua, juka gente Israelpo joome jínëütunake bétana. ²Ínapone júneiya, tüisi Diosta nesahui bemporim jo peähui huatem béppa; të kaa huitti ä täyahuä pámani. ³Bueitukim juka lútüla Diosta bétana huentta kaa täya. Juka bem ä súalë bénasi jíbam ä yáa báreka éiya; juka Diosta lútüría huéchiasi órekamta éntokim omoute. ⁴Sime jü ley Cristotau yeu chúchupe, juka ä súalemta tü yórempo tahua íaaka.

⁵Tü yórempo tahua báreka Moiséjta ley páman órekame ínel jiojteri: “Jü yoreme ími leypo órekamta yáakáteko, íkai leyta béchi’bo jíba jíapsinake.” ⁶Të jü Diosta súsualeka huéchiasi ayuhuame, jüri éntok ínel jiaahua: “Katë em jiápsipo ínel jiaahua: ¿Jábesu áman téhuekau jikau huénake jáni? İri béja Cristota äbo kóm huéria béchi’bo, ti jiau báare; ⁷ínel jíáteko junne, ¿jábesu kókkolam anëu sika itom

ä ettejorianake jáni?” İri béja Cristota kókkolam násuk yéchaka ä temajemta bénasi jiaahua. ⁸Të jü jiojteri, ¿jáchisu jiaahua? “Kaa jáimu emou órek, jü nooki, em tempo entok em jiápsipo.” İri ínel jü nooki chayeka itom nokähui. ⁹Bueituk Jesús jü Señor ti jáka em teniay yeu ä buisëtek, entok em jiápsipo ä súalëtek, Diosta kókkolam násuk ä jíabitetuakähui, jínëütunakee. ¹⁰Bueituk jiápsipo ä súalhuäpo Diosta bíchápo tü yóremtaka tatahua; jü teniay éntok yeu buibuijhua, jínëütaka tahua béchi’bo.

¹¹Bueituk jü jiojteri ínel jiaahua: “Sime hua ä súaleme, kaibu tiasi tahuanake.” ¹²Bueituk Diosta bíchápo sime nanälaj; jume judíom entok jume kaa judíom; simemmeu Áapo Señor. Áapo yún jita jípureka am miika, jume áu nétaneme. ¹³Bueituk, “Sime Señorta téhuampo nokame, jínëütunake.” ¹⁴¿Jáchisu jüntukim ä téttehuaaka áu noknake, huaka ketune kee bem súalëhui? Entok, ¿jáchisum ä súalnake, huaka áa bétana nokhuamta kee jíkkajaka? Entok, ¿jáchisum ä jikkajinake, kaabeta jee ámeu ä nokayo? ¹⁵Entok, ¿jáchisum ámeu noknake, kaa áman bíttuatuko? Juka jiojterita jiauläpo: “¿Tepam musála maachi, jume guókkim, yánti jíapsihumta nokame attiam, entok bemela tü nokta huériame!”

¹⁶Të kaa sime al-leaka ä mabetak juka tü noki bemelata; bueituk jü Isafasta jiojteri ínel jiaahua: “Señor, ¿jábesu juka

itom nokäu jikkajaka ä súsualek?”

¹⁷Júnëli béja jü Diostat ehuame jikkaijhuäpo yeu huéiye; jü jikkaijhuame, Diosta noki jikkaijhuä bétana huéiye.

¹⁸Të éne ínel jiaunake:

¿Jachum tua kaa ä jikkaij-la jáni, juka Diosta nooki? Anáka; akim ä jüneria. Jü jïojteri ínel jiaahua:

Sime bufärat jikkaijtuk,

sime ániat nokhuak.

¹⁹Éne júchi ínel jiaunake: ¿Jü yoremraa Israelpo joome íkái kaa jüneria? Bannaataka sep Moisés ínel jiaahuak:

Ínapone naïbuk-riata enchim

innëtuanake gente kaa

Israelpo jommemaki.

Entok gente kaa suamsi

emo nüyemmaki enchim

öomtituä béchïbo.

Junëline béja enchim

öomtituanake.

²⁰Jü profeta Isafas huitti ínel ámeu jiaahua:

Jume kaa nee jariamesu nee téhuak;

jume kaa nee nátemaymeune ino yeu machiriak.

²¹Të jü Israelta bétana éntok ínel jiaahua: “Sime táapone ámeu mám rútuktilatata jába ámet boobíchaihui, jü gente kaa nee huáatiaka entok nee béj-reka anemtamak junne.”

Israelitam bëyeka tahualame

11 ¹Én éntokne ínapo ínel jiaahua, ¿jachu juka ä pueblohua omoutela, jü Dios? Èe, kaa junëli huéiye. Bueítuk maasu én ínapo két Israelita, Abrahamta üusimpone yeu simla,

Benjamínta familiapone joome.

²Kaa yeu ä tahuariala, jü Dios juka ä pueblohua. Áaposu jauhuey

naateka ä täya. Ö, ¿jache kaa ä jikkaijla, Elíasta bétana nokta,

jïojteripo huémnta? Juka Israelta Diostau yeu buíssek, kaa tüisi ä tahualatukä bétana, ínel jáakari:

³“Señor, ijume em profetamim súhuak; jume em altarim entokim

chíbela tatabla; entokne ínapo jába tahuala; neechim éntok jaria nee

më báreka!” ⁴Të jü Dios, ¿jáchisä yómmiak, téhueka bétana?

“Guoy búsan mil yorememne íno béchïbo éeriala; jumei béja kee

jee Bäaltau tónommia jápte.” ⁵Én

ímï tiempopo junne, ketunem áma yeu púataka aane, Diosta yore

mikä pámani. ⁶Kaita yáaka Diosta tühua jájameko, jüri béja kaa

tékil yáarita béchïbo huéiye. Kaa junëli ä huéeyo, jü yore mikhuame

kaa yore mikpo naïkiari. Tékilta béchïbo huëtek éntok, jü yore

mikhuame kaitapo tatahua. Júnëli huéeyo jü tékkil kaa tékilpo

naikiari.

⁷Huanäisu, ¿ëni? Jü Israel juka ä jariaihui, kee jee ä jájame; të

jume áy yuktiarim ál-la béja ä jájamla. Jume huate éntok juka

jáapsita námakasi tahuariak. ⁸Ä jïojteri bénasi: “Dios Áapo béja

ínëli am tahuatuak, kaita am ínnënakë béchïbo. Jume pusim

júne béja kara bínnake; jume nákam júne béja kaa jikkaijnake.

Júnëlim tahuala, én tájti.” ⁹Entok David két ínel jiaahua:

Jum bem náu yájaka jïbuäpo

huite cháaripo

entok jítëripom huáttinake.

Júmürim tēiteka áma jikot
ayunake.

Jüri ámeu huéenake.

- 10** Eläposu jume bem pusim kaa
bíchaka tahuanake, kaa
machiku;
eläposum bíampo kókosi
huanteka ókola rejtinake
bem kókkou núkisi.

Kaa judíom jínëuria

11 Én éntokne ínapo nátemaje:
Jume Israelta gentem, tēiteka
huattek; ¿én béja kaibu júchi
áu tóboktianake? ¡Kaa jümü
ámani! Tē ál-la jü bem kaa tüisi
ayuka béchíbo, jü jínëuria kaa
judíommeu yepsak, jume judíom
öomtituä béchíbo. **12** Jü tēitekäu
bem huáttekähui, jü ániatau
tühuata nüpak; jü bem kaa
tüisi anëu jume kaa judíommeu
tühuata yáuhuak. ¡Chë júne
tühuata yáanake, yúmalasi bem
Diostau jíapsi kúaktekateko!

13 Gentiilim kaa judíom
enchimmeune nooka. Bueítuk jü
Dios enchimmeu nee bíttuala.
Tüisine át jíapseka entok ä
yöreka ä johua, juka ín tékkil.

14 Jamak júnene jume huate ín
ójbopo joomem öomtituanake,
enchimmak tekipanuakari.
Huanäine Diosta am jíneünakeu
bíchaa am huériunake.

15 Jume bempörim päkun yeu
taahuariakähui juka síme
yoremraata Diostamak tüisi
jíapsinakë béchíbo, junëli siika.
¿Jáchisu ámeu huéenake jáni?
Ámani béja jume judíom símem
jum tühuau bíchaa kúaktiahuayo,
¡tepam jíapsita jájamnake,

kókkolam násuku! **16** Jume páanim
bát yáahuakame santotuko, jume
chúkula yáahuakame két jíba
santotaka yeu huéenake, bueítuk
jü bát huéeri huépul tujpom náu
jometunake. Entok jü júyata
naahua santotuk junne, síme
mesëkiriám két santotunake.

17 Jume huate mesëkiriám
käitiahuakä, huanäi empo béja jü
oliivo kía júyapo jometaka, jümü
kéchahuake basihuek. Huanäre
béja jü jíapsi em jípurëhui jü

(Romanos 11:17)

oliivo báhua jíapsitamake ä
jípunake. **18** Katë juka júya bat
huémta mesëkiriám kaitapa
bít báare; bueítuk empo emo
buerialétek, júneäe émposu kaa
juka nahuata jíapsita mákka,
ál-la áapo jü nahua enchi jíapsita
mákka.

19 Empo jamak ínel jiaahua:
“Jume mesëkiriám käitiahuak;
ínapo jum käitiapo basiu íaahuak,
jü oliivo óguotachi.” **20** Türi;
chúktiahuakamme, huame
mesëkiriám, kaa juka Diosta bem
súalekä béchíbo. Tē empo em ä
súsualekä béchíbo jíapsake ími
aane. Katë emo buerialë; ál-lë
Diosta májhueka jíapsa. **21** Bueítuk

Dios kaa am jiokek, jume mesëkiriam tua ä ogúopo joome, enchi júne kaibu jioekorinake. **22** Áachë suuhua, éntokë ä bitcha, Diosta türi jíapsekähui, entok kuttíflasi huémta ä türëhui. Kutti ámet mámma, jume huáttekammechi, entok két enchi jiokolë, jíba junëli enchi ä súaleka aneyo. Kaa ä junëlituk éntok, enchi két chúklianake. **23** Inentaka bempo juka kaa ä súalhuamta tójaka anëteko, júchi bemelasi óguot am basiutuanake. Bueítuk Dios úttiata jípure, júchi bemelasi óguot am kechanakë béchïbo. **24** Áahuë huáate: Empo jú oliivo kía júyapo jometaka káitiahuaka, jú oliivo ethuaka suayahuamtat kéchahuakä basiutuahuak, jume mesëkiriam át jomesu chë kaa át kéchahuakä basiutuana, jú júya ámemak jometamaki!

Israel yoremraata jínëunähui

25 Hermaanom, íkaine két enchim jüneriatua péiya: Dios ä éSORITA Bénasi óretukay én ími tiempota huey yeu buíj báahuaka ériatukay. Katem emo jábelinake. Jáchisu áu siika, jú yoremraa Israeltahui, juebénakam juka bem jíapsi námakasi yáariahuak, juebena kaa judíom ä jajamnakeme aman Diostau jíapsi kuaktisuko, béja lütinake jume kaa judíom tiempo. **26** Huanäi béja síme Israel jínëutunake, ä jiojteripo Bénasi:
 Jum pueblo Sión bétana
 huéenake,
 jú itom jínëunakeme,
 júká Jacobta familia kaa türík
 yáari ä úhuáteko.

27 Entok íkai noktane ámemak súmanake,
 júnakoy béja ínapo jume bem
 Dios bejrim am úhuanaanake.

28 Evangelioopo Diosta bej-reka kaate enchim béchïbotaka, të bem yeu puatukäpo; entokim uttesi nákhua, jume bem bát kat-riampo béchïbo. **29** Bueítuk jú Dios jita yore ä mák-ri, kaybu yore ä úhuanaanake, jabeta yuktiaka ä nunuko kaybu ä koptianake.

30 Eme junne kaa judíom bannaatakem juka Diosta néshui kaa johuay. Én éntokem ä jajamla, juka Diosta yore jioekorëhui, jume judíom kaa Diosta néshui yáakä béchïbo. **31** Júnëli két jume judíom éni katim Diosta néshui yáuhuak, juka Diosta úttesi enchim jiokolinakë béchïbo. Bempo éntok két ä jájamnake, juka Diosta úttesi am jiokolinakëhui. **32** Jú Dios béja símem tójjak, jum kaa türi böot am kannakë béchïbo, chúkula béja símem ä bíttua báreka, juka yore ä jiokolëhui.

33 ¿Tepa ínel kaa lülüteka böka, jú Diosta ára jita joähui, ä jüneriähui entok síme jú täyahuame! Tepa obiachisi kara huitti át jüneetu, jú Diosta huáatiäbechi; kaa läuti ára ámet jüneetu, jume ä böommechi.

34 Bueítuk, “¿jábese tua béja át jüneenake jáni, juka Señorta éäbechi? ¿Jábese ä majtia jáni, ják ámani ö jita ä yáanakëhui?

35 ¿Jábese Áapörík bát ä mákak jáni, juka ä mák-ri ä nóttiriä béchïbo?” **36** Bueítuk Áapörík bétana, Áapörík béchïbotaka, éntok Áapörík béchïbo, simetaka ími ayukame, Áapo ä áttiak.

Áapörík béchïbo jü lóoria, yúu huasu-huasuktiapo. Júnentunake.

Cristota súaleme jonakëhui

12 ¹Huäri béchïbo, ín hermaanom, enchimmeune nooka, ujbuanaaka, Diosta yore jiokolë pámani: Enchim takahuamem jíápsame kaa ámpolekem Diostau buísse. Íri ofrenda jíápsame Diosta ä musäulëpo tua ájãria, entok tua huéchiasi huéiye. ²Katem ímï ániapo én imï ayukamtat jíba emo joyhuaria; ál-lem hua enchim kóba éeri bemelasi yáanake. Bueitukem júnëlem beja ä jüneríanake, jita Diosta huáatiähui, yoremak al-leehuamta ä jípurëhui, éntok kaita áu bëyeka yúmalasi ä türiakähui.

³Júnëline jiaahua, huaka tühuata ára jita johuamta ín mák-ri béchïbo, huame hueuhuëpulaka enchim násuk aneme, katim huatem béppa emo ériapo yúmala, ál-la áma ä huéeläpo jíbba, áa bétana huéchiasi éaka, huaka Diostat súalhuäpo beekik, Dios Áapo hueuhuëpulammet ä näikimtela. ⁴Jáchin jum itom takaahuat yún náu huémta itom jípure bénasi, të kaa síme nánancha huépul tékilta jíba johua. ⁵Júnëli két ítapo juebénaka náuhui, huépul takaahua jíbba jum Cristopo, entok símetaka náu aneme náu huéiye.

⁶Katte síme nanälaysi huépülaik jíba ára johua; atä mák-ri Diosta bétana. Jábe juka Diosta bétana nokta mabetaka ä nokame, em

Diosta súalë beekisi jíbe ä johua. ⁷Ö chë jita tühuata jábetau johuäpo, áahuë ä johua; ö yore majtiahuäpo, jábetë majtia. ⁸Jábe Diostau bíchaa am huériame éntok, eläposu Diostau am rúktianake; hua jita huiutíame, eläposu jábeta miknake; jü jábe kóba yöpo huéeka jume huatem ára huériame, eläposu júkai tékilta jonake; jábeta jiokolëka ä aniame éntok, eläposu al-leaka ä jonake.

Cristota sualhuäpo itom jo iähui

⁹Jü jábeta nákeme chíkti ä jíápsimak yore náknake. Juka kaa türik omot yéchaka, türik jíba boojorianake. ¹⁰Símetakem emo nákke, emo saylakamta bénasi: Emo ériakem emo bitcha, éntokem símeku emesu emo chë éria.

¹¹Tüüsi át jíápseka, kaa obeka, Señorta tékil johua chikti enchim jíápsimaki.

¹²Al-leakem Señortat boobíchaihui; yánti jíápseka juka kaa türik jita huémta innëhuäpo, yüu tüttem Diostau nooka.

¹³Jume Cristota súaleme, akem am ania; jume lótteka kateme enchim jóapem am mabeta.

¹⁴Jume enchim jájjaseme, tühuatem áme béchïbo aahua, jü Señortahui; katem béttesi ámet nooka.

¹⁵Jume al-leammakem al-leiyya; jume buanammak éntok, ámemakem buaana.

¹⁶Huépülay bénasem emo bíchaka náu aane; katem emo buériale; jume poloobemmakem emo huéria; katem eme jíba jita emo täya tíaka éiyya.

¹⁷Katem juka juënasi ayukamta jü kaa tühuay béjtua; juka türik jíbem jo báreka éiya, sime yoremem bíchäpo. ¹⁸Ama yumátekem sime yorememmak júnem yánti jíapsihumta jípureka aane. ¹⁹Katem emesu juënak enchimneu yáarita nóttiria báare. Eme hermaanom ín nákéhuim, jü Diostahuem ä tójja. Huäri júnakoy juka nokta béttesi ámet chúpanake, bueítuk ínel jjojteri: “Ínapone ä áttia, juka yoreu yáahuamta nóttiriahuahui; simetane ínapo béjtuanake, ti jiaahua jü Señor.” ²⁰Júnëli ket jiaahua: “Juka enchi béj-reka huéekamta tébäureyo, Akë ä jübuátua; ä bäi mukeyo, Akë ä bää mikka. Empo íkai joáteko, óbam kóbat át huáttiamta bénasë ä táanake.” ²¹Jü juënasi anhuame kaa enchi yúyüinake; ál-la empo juka kaa türikë jü tühuay kobanake.

13 ¹Sime yäura ími buíapo nésahuemta bétukem emo nüye; bueítuk kaita éntok yäura, juka Diosta ími kóm jünakteri yäura jíba ími ániapo aayuk. ²Júnëli béja jábe junne juka yäura nesauta béj-reka huée báareme, Diosta ími kóm jünakteri béj-reka annake. Huanäi béja jume íkai béj-reka ayukame, bempo emo ä joria, juka béttesi bem püaktianakëhui. ³Jume jueezim ími buíapo juka yäurata núk jokame juka tühuata joamtahuim kaa suuhua. Kaa am máujpo yúmala; jü juënasi aneme ál-la. ¿Jachë empo juka yäurata kaa májhueka ími jíapsi

péiya? Türikë johua; huanäi yäura áposu enchi úttilnake. ⁴Diosta nésahuim joaka ími aane, enchi ania báreka. Të juënasi anëteko, máujpë yúmala; kaa kíal am jípure, jume ejparam, jü tékiakame, bueítuk Diosta nésahui yáatebo báreka, juka juënak bem joähui ámechá nóttiria. ⁵Huäri béchibote áabétuk ito nüpo yúmala, kaa juka kókosi itom ä yáanakëhui jíba májhueka, ál-la juka jíapsi ehuamta kaa chichä machik jipü béchibo. ⁶Bueítuk huäri béchibë két impuestom béjtua, juka Diosta tékilta am joaka annakë béchibo. Yüu túttim tekipanua, júkai joakari.

⁷Simetem juka enchim huikiriähui béjtua: Jum náu tómi jíkimahuäpo, náuhuem tómi jíkima; jume impuestom béjtuahuäpo, impuestomem béjtua; juka yörisi maachik, akem ä yöre; juka nákhuaa ériahuamta, akem ä nákeka ä ériaka ä bitcha. ⁸Katem jábeta huikiriaka tatahua; nánanchem sime emo nákeka ál-la náu aane; bueítuk juka alë bénasi yoremta nákeme, juka leyta jiäpo áman aane. ⁹Jü Diosta nesauri ínel jiaahua: “Jubekë karë täbuik juube, jámut junne kunakame kaa täbui yoremta jípunake; katë yore suuhua; katë kía jábetat kaa lütüriata nooka; katë juka kaa em áttia ukule”; entok júchi jü huate Diosta nésahuim, ímirim sime chúppe, ínel ä jiäpo: “Juka emo bénasi yoremta emo bénasë ä ériaka ä náknake.” ¹⁰Jü yore nákhuaame kaabeta kókosi johua;

junëli béja hua yore nákeme tua juka leyta jíá páman aane.

¹¹Simeta ínëli huëpo eme béja át suanake, jü ániachi. Béja yúmala, jü taahuari, kóchecha búsaaka itom jotenakëhui. Bueitukte én chë júne kaa mékka áu ansaka, jü Señorta itom huériunakëhui, júnakoy itom ä súsualeka taahuarit béppa.

¹²Béja mékka tukaari huéiye; jü machiria béja äbo jëla ansime. Én éntokte jum kaa machiku itom attiakáihui tóijnake. Taahuapo nássua huíkörimtem én núnake. ¹³Taahuapo rejtemta bénasite ito núnake, suamsi; kaa jum jaiti machiku entok vino jíhuäpo, jum kaa huéeläpo sánko béj-remta áttiahuäpo junne, kaa tiuraa pajkompo ják rejtihamta junne, nássuahuäpo junne, emo ée béj-reka jíapsihuäpo junne. ¹⁴Señor Jesucristotate súpetenake, entokte kaa juka huakajta itom huériu bárëu bíchaa jíba kannake.

Diosta súalhuäpo kaa úúttiakame

14 ¹Juka Diosta súalhuäpo kaa úttiakamta enchimmeu ä rúkti báareyo, akem ä mabeta; tē katem áamak nok nássua báare täbuiasi jita sualhuamta bétana. ²Bueituk maasu én senu simeta jita buabuähuamta buänake; tē hua kaa huitti Diostat éame, jüta sárarik jita jíba buänake. ³Jü huakajta buäyeme, kara ä ée béj-reka ä bitcha, juka kaa ä buäyemta. Jü kä buäyeme junne, kara jáchin éaka ä bitcha, juka ä

buäyemta, bueituk jü Dios áapo két ä mabel-la. ⁴¿Jábesu empo, juka täbuiik tekoka tekipanuumta sítuay emo ä yuptituanakëhui? Diosta nésahui johua, kíkteka ö huéchecha junne. Jü Señor Áapo nésahue; ä úttiäray ä kéchanake.

⁵Senu kaa sime taahuarim nanälai tíiya. Huate éntok sime taahuarim nanälai tíiya. Ínëli jiahuäpo, jáchin ä súal bárëpo, senu ä súalnake, chíktä jíapsimaki.

⁶Jíta taahuarita empo yöreka Diosta át súaleka, Diosta béchibë tüisi aane. Jü jíbuäme Diosta baisahueka ä johua. Ánëli kétchi, jü kaa jíbuäme Diosta baisahueka kaa jíbuä. Tüisi aane, entok jíba Diosta baisahue.

⁷Bueituk ito násuk kaabe áu úttileka ä jíapsi bárëpo áman jíapsinake, entok kaabe júne két ä muk bárëpo áman muknake.

⁸Bueituk ítapo jíapsäteko, Señorta béchibote ímí jíapsa; entok ítapo kókkoteko, Señorta béchibote ímí kókkko. Júnëli béjja, jíapsätek junne, ö kókkotek junne, Diosta áttiamtakate ímí aane. ⁹Huari béchibo jü Cristo muukuk entok júchi jíabitek, entok huanäi júchi jíapsak, sime emmeu yöpo kíkte báreka, kókkolammehui entok jíapsammehui.

¹⁰Tē empo, ¿jatchiakasē juka em hermaano sítuay ä yuktia? Ö empo kétchi, ¿jatchiakasē juka em hermaano kaitapo bitcha? Bueituk simete áman yeu jáptenake, jum Cristota yäura bíchäpo. ¹¹Bueituk ínel jiojteri:

Ínapo tua ájaria, ti jiaahua jü Señor.

Sime inou tónommia jáptenake,

entok junëli béja simetaka
bem teniay Diosta yöreka áu
noknake.

12 Júnëli béja simetaka huepülaka
Diostau yeu jápteka simeta
itom yáakähui áu yeu buíjnake,
júnaköri.

Katë juka em hermano jioptua báare

13 Júnëlite béja ëni katte
itom súttuay jábeta yuktiaka át
noknake; ál-late am anianake,
kaabe hermaano itot jáhuiteka
jum kaa türükun bíchaa nóttinake.

14 Ínapo Señor Jesústat jiápsaka
íkáï jüneria: Ími ániapo ayukame
kaita chïcha maachi; të jábe ími
ayukamta kaa türi tíaka jiápsame,
áapörík béchïbo chïcha maachi.

15 Të jü em buäyë béchïbo jü em
hermaano sásäbuanäteko, jümü
béja jaibusë kaa Diosta yore
nákë páman aane. Katë jaibu
kökosi ä johua, em buäyebeyi,
juka hermaanota. Huäri béchïbo
két mukila, jü Cristo. **16** Juka
tühuapo enchim jípurëhui,
katem jájana kaa huéchiasi áa
bétana noktebo. **17** Bueítuk jü
reytaka Diosta nésahuëhui kaa
buähuame, kaa jita jïhuame,
të ál-la lütüriata täyahuame,
yánti jíapsihuame entok Espiritu
Santopo al-lehuame. **18** Huä ínëli
juka Cristota nésahui joame,
Dios áamak al-leiya, entok sime
yoremem ä yosireka ä bínnake.

19 Huäri béchïbote béja yánti
jiápsaka anhuamta bétana kaa
chúkteka tekipanuanake, sime ito
aniaka espíritupo yötu béchïbo.
20 Katë jü buähuamta béchïbo
juka Diosta tékil chíbejtia. Sime

buähuame kaita chïcha maachi;
të ál-la kaa türi jü yoreme juka
jita ä buäyë béchïbo jábeta
sásäbuanäteko. **21** Huakajta
buähuäpo entok vino jïhuäpo
em hermaano teítituanaketek,
ö jita júne ä öomtituanakepo, ö
kömä éetuanakepo, katë ä johua.
22 ¿Empo Diosta súalhuamta
jípure? Türi emo béchïbë ä
jípure, Diosta bíchäpo. Yúmalasi
al-lehuamta jípure jü kaa áu
béj-reka jita jehuiteriame. **23** Të
jü kaa Diostat éaka jita buäyeme
bétte noki át chüchupe, bueítuk
kaa Diostat éaka ä johua; bueítuk
jü sime kaa Diosta éehua bétana
huéeme Diosta béj-reka huéiye.

Cristota ejemplotate hueriana

15 **1** Ítapo Diostat ehuäpo chë
üutiakame jume chë kaa
üúttiakame aniaka am huériunake;
katte juka itom türëhui entok
juka itom áy al-leähui jíba
jonake. **2** Sime ítapo juka itou jëla
anemta béchïbo türük jariunake,
juka áu tüisi huéchemta, jum
Dios huáatihuäpo ä yötunakë
béchïbo. **3** Bueítuk Cristo junne
kaa juka ä türëhui entok tüisi áu
huéchemta jíba yáuhuak; të ál-la
juka jïojterita jiäpo bénasi áu yeu
siika: “Jü juénasi emo bétana
nokhuame, íno béppa huétchek.”
4 Bueítuk jü bannaataka jauhuey
jïojtehuakame, itom yún jita
jüneetua báreka ínel jïojtehuak,
juka ára boobit-huamta itom
jípunakë béchïbo, entok óusi
éehuamta, juka jïojtetat suakari.
Júnëlite al-leaka át boobinnake,
juka äbo huémtat. **5** Të jü Dios

juka kaa huanti jíapsihumta áttiakame entok juka buanhumta yore úhuhuaame enchim násuk kéchä ayutuanake, juka huépülsi náu éhuamta Cristo Jesústa ä huáatiäpo Bénasi. ⁶Júnëli béja síme nánahuit éaka hupülak náu nokaka, Diosta itom Señor Jesucristota Áchay úttilnake.

*Jü kaa judíommeu
nokhuak jü evangelio*

⁷Huäri béchïbo, emoem mabeta, jáchisu Áapo Cristo két itom mabel-la, Diosta lóoria béchïbo. ⁸Bueitukne én enchimneu ínel jiaahua, Cristo Jesús jume judíom aniaseka äbo yepsak, jume áchayhuarimneu nokta yári chúpaseka, entok juka lútüriata Diosta bétana huémta machisi bíttebo báreka. ⁹Entok jume kaa judíom juka Diosta úttil íaaka úttesi yore ä jiokolë béchïbo, ä jiojteripo Bénasi:

Huäri béchïbo ínapo jume kaa judíom násuk enchi yeu buíjnake,
entokne enchi buik-rianake.

¹⁰Entok júchi ínel jiaahua:
Al-leäem, eme kaa judíom, jü Diosta pueblomaki.

¹¹Huanäi júchi ínel jiaahua:
Señortem úttile, síme jume kaa judíom,
éntokem kaa chúkteka áa bétana buiika.

¹²Isaías éntok júchi ínel jiaahua:
Jü Isaíta nahua áma tahualame basionake,
huanäi reytaka áu tóboktiaka jume kaa judíom sáunake;
jume kaa judíom éntok tüisi át

jiápseka át boobinnake.

¹³Áapo Dios juka át boobit-huamta yore mákame jü al-leehuumtay enchim tápunianake, entok yánti jiápseka ä súalhuamtayi. Júnëlem al-leaka át boobinnake, Espíritu Santota úttiärayi.

Pablota ministerio tekil

¹⁴Tüisine jüneiya, hermaanom, enchim jü tühuay tápuniakähui, entok béja yún jita enchim täyähui. Júnëlem béja ára emepola emo ania, jume huatem majtiakari. ¹⁵Én éntokne én ími enchimneu jiojte, hermaanom, jamakne kaa huéeläpo júne aayuk, íkái kaa enchim koptia sáhueka enchim áu huáatituaka, Diosta tü eä bétanane íkái mabet-la: ¹⁶Jesucristota tékil kaa judíommeu bíchaa Diosta evangeliopo tekipanuaaka. Ínëli jume kaa judíom Diosta bíchäpo tüisi bíttunake. Huanäi jü Espíritu Santo Diosta bíchäpo chichä machik itom úhuhua.

¹⁷Emo jábelhuamtane jípure, Cristota béchïbo, Diosta bétana täyahuamta. ¹⁸Juka Cristota íno huam yári, jukai jíbane ára nooka, kaita entoko, jáchin jume kaa judíom ä nok chúpaka, já páman aane, bem nokä pámani entok tékilpo. ¹⁹Diosta úttiärayne machisi am bíttuak, entok jauhuey kaa bít-huamta, Diosta Espíritu úttiäray. Júnëline béja jü buere joära Jerusalémpo naateka, entok áa huíkola Ilírico buiaräu tájti, símeta jukaíne jü tü noki Cristota bétana huémtoy

tápuniala. ²⁰Ínëline tepa úttiata yáuhuak, juka Diosta evangelio am majtiaka, jum jauhuey júne kaabeta Cristota bétana nokhuakapo, kaa täbuik tékilta yáariari béppa ä tahua íaaka.

²¹Ál-la juka jïojterita jiäpo bénasi: Huame jauhuey júne kaabeta Diosta bétana ámeu nok-rim; ënim bínnake, huame jauhuey júne kaa áa bétana nokta jíkkaij-lame; áachim jünéaka tahuanake.

Pablo buere joära Romau huéé báreka nooka

²²Íari béchibone kara enchimmeu huéeka tatahuay, juebénasi áman huéé báreka junne. ²³Tëne én béja, juka ín tékil chúpasuk ímí buiärapo, enchim anëu huéé bárekane éiya, béja bínhua naateka. ²⁴Españau sikátekne enchimmeu két nóytinake; bueítuk áma huam huéetekne enchim bíchaka áma huam huéenake. Ámane béja enchimmak al-leesuka, jamak júnem nee böo tóijnake. ²⁵Én éntokne Jerusaléniu bíchaa hueiye, jume Cristota súaleme tékilta huéchiasi yáa báreka.

²⁶Bueítuk jume hermaano griegom Macedonia entok Acaya buiäräpom joome, bem jíapsi türimakim tómita náu tojja jume hermaano chë polobemmeu ä bíttuak, Jerusalénihui jume Cristota sualemmehui. ²⁷Bempo junëli ä yáa bábarek, katim juénasi ayuk, katäkum bempo két ínëli espíritu tékilpo am aniak, juka tü noki bemela Cristota

bétana nokhuamta ámeu bíttuaka, jume kaa judíommehui; bempo két bem tómiyi am aníapo yúmala.

²⁸Júnëli béja ínapo íkái yáasuko, íkái ín huériäu ámeu buísekáteko, enchim huámne huéenake, Españau lúl-la. ²⁹Tüisine jüneiya, ínapo áman enchimmeu sikáteko, juebenak yún tü huéchiapo Cristota evangelio jípureka, enchimmeune yebijnake.

³⁰Entokne senu huémta két enchimmeu noknake, ín hermaanom, Señor Jesucristota téhuampo entok jü yore nákhuame Espíritu Santo itom mák-ri, nechem ania, Diostau nokaka. ³¹Ápo jü Dios nee anianake, entokne tüisi áma yeu huéenake, jume yoreme kaita súaleme Judea buiärapo joomem násuku, entok jü tómmi ín huériähui, jume hermaanom buere joära Jerusalémpo joome al-leaka ä mabetnake. ³²Entokne ínapo két al-leaka enchimmeu yebijnake; áman sikáteko Dios Ápo itom anianake, entokne al-leenake, enchim bíchaka; junëline béja jimyoreka tahuanake. ³³Entok jü Dios yánti jíapsihumta áttiakame síme enchimmaktunake. Júnentunake.

Pablota ámeu teboterim

16 ¹Hermaana Febeta bétanane két enchimmeu nooka, enchim áamak türi sáhueka, jume Cristota súaleme pueblo Cencreapo joome; diaconisapo tékiak. ²Akem ä mabeta jum Señorpo, huate santom bénasi. Síme pem ä bitcha,

jita enchimmeu ä huáatiähui; bueítuk áapo ket huatem búrum aniala, entok nee junne.

³Priscilata entok Aquilatem tebotua; Cristo Jesús pom ínomak tekipanuala. ⁴Jínhua machikun yeu sájjak, nee jínëu bárekam batte bem jíapsihua tärük. Huári béchi bone úttesi am baysauhue, entok kaa ínapo jíbba síme jume iglesiam kaa judíom két ánëli.

⁵Jume Cristota sualhuäpo nau anim ä jóapo náu yayajame, akem ä tebotua. Epenetotem tebotua, ín nákehui, jum Acayapo júri bat Cristota mabetakame. ⁶Maríatem tebotua; áapo tüisi tekipanuala, enchim násuku. ⁷Andrónicotem tebotua, entok Juniasta, ín huahuajim entok ínomak pereesotulame. Ímëine tüisi ériahua jume apóstolim násuku, entokim két íno béppa bínhuatu Cristopo anekari.

⁸Amplíastem tebotua, Señorpo ín nákehui. ⁹Urbanotem tebotua, Cristo Jesús po itom aniaka tekipanuaame, entok Estaquista, ín nákehui. ¹⁰Apelestem tebotua. Símete béja ä júneria, jáchin machisi Cristota ä súalëhui; Aristóbulota jóapo joomemem tebotua. ¹¹Herodióntem tebotua, ín huahuay. Narcisota jóapo jomemem tebotua; júmëi béja Señorpo aane. ¹²Trifena entok Trifosatem tebotua; júmëi béja Señorta tékilpo aane. Juka tüisi nákuhamta Pérsidatem tebotua; júri két tepa yún áma tekipanuala, jum Señorta tékilpo. ¹³Rufotem tebotua, Señorta áma yeu púari, entok ä áyehua, ín áiyë kétchi.

¹⁴Asíncritotem tebotua, juka Flegonteta, Hermasta, Patrobasta, juka Hermesta, entok jume hermaanom ámemak aneme.

¹⁵Filólogotem tebotua, juka Juliata, juka Nereota, entok ä huayihua, entok juka Olimpasta entok síme jume santom ámemak aneme.

¹⁶Simetakem emo tebotua, Cristota sualhuäpo emo nakeka. Síme jume Cristota súaleme ímí joomem enchimmehuim tebote.

¹⁷Senu huémtane két enchimmeu aahua, hermaanom, tüisem ámet suuhua, huame hermaanom násuk yore náikimteme, entok ámet tëitihuamta böot óreme, juka enchim Diosta bétana majtiari béj-reka huéiye. Síme ìri, katem ámemak emo jípu báare.

¹⁸Julëbena géntem katim Cristota néshui johua; juka tüisi ámeu huéchemta jíbam jariu báreka éíya, entokim ujjolisi tülisi nokaka kannake, entokim tuata benasim nokaka am baítaubáreka, jume kaita júneraame. ¹⁹Bueítuk juka Diosta enchim súaleka boojoriähui, béja símekut júneriahua. Júnëline béja ínapo júne al-leiya, ä jíkkajaka enchim bétana. Juka tühuata simetane tülisi enchim täya íaa; éläposem juka kaa türük jak ayukamta kaita júneria. ²⁰Jü Dios yánti jíapsihuaamta jípureme läuti jëla juka Satanásta kóm tátabnake, enchim guókim bétuku. Jü Señor Jesucristo Áapo jíba enchimmaktunake, tühuata enchim maksimeka.

²¹Timoteo enchim tebotua, ínomak aneka tekipuanuame, entok Lucio, Jasón entok Sosípater, ín huahuajim.

²²Ínapo Tercio, Pablota bétana íkái jiojterita johuame, ínapone két Señorpo, enchim tebotua.

²³Gayo enchimneu tebote, nee ä jóapo mamabetame, entok simem jume Cristota sualhuäpo nau anim. Erasto enchim tebotua, municipiopo tesorero, entok jü hermaano Cuarto.

²⁴Jü Señor Jesucristo, Áapo jíba enchimmaktunake, tühuata enchim maksimeka. Júnentunake.

Diosta úttileka ä yosirë

²⁵¡Áapörík juka Diostate yosireka ä úttile! ¡Bueituk ára

yore huitti éetua, ín evangelio jía pámani, entok Jesucristota bétana itom nokähui! Jü Dios jita benak yoremem bétana naikialäu yeu machiriakame, jü jauhuey naateka éсотaka ayukay, ániata kee im yáahuay naateka. ²⁶Të én béja yeu bötela, entok jume profetam jiojterimak, Diosta jíbapo béchibo nésahuepo, síme yorememneu áu täyatebok, entok ä súaleka áma bem annakë béchibo.

²⁷¡Jü huépülaytaka Áapola Dios, entok simeta jüneriame, Áapörík béchibo jü uyjória Jesucristota huám ámani jíbapo béchibo! Júnentunake.